

VESZPRÉMI HIRLAP

POLITIKAI HETILAP.

AZ EGYHÁZMEGYEI IRODA HIVATALOS KÖZLÖNYE ÉS EGYHÁZMEGYEI HIVATALOS TANÜGYI KÖZLÖNY.

Megjelenik minden vasárnap.

Előfizetési ár: Egész évre 12 kor., félévre 6 kor., negyedévre 3 kor. (Tanítónak egy évre 8 kor.) Egyes szám ára 24 fillér.
Hirdetések ára: Egész oldal 32 kor., féloldal 16 kor. stb.

Felelős szerkesztő:

Hoss József dr.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Veszprém, Egyházmegyei Nyomda. (Telefon: 61.)

Előfizetéseket elfogad és hirdetéseket felvesz: a kiadóhivatal.
A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez intézendők.

Bevonultak a 18 évesek.

A magyar ismét sok katonát kap, akik megédzettek, szívükben lángoló lelkesedéssel, magyar szívük erős dobogásával állnak a zászló alá, hogy felkészüljenek a legnemesebb munkára, a haza védelmére, ha kell, vérük, életük feláldozásával. Édes hazánk és a magyarok Istene — kedves ifjak — töletek is áldozatot kíván. Kívánja a ti ifjúságotok lelkesedését, hazaszeretét, áldozatkészségét, vallásosságát, kívánja talán szép viruló életeteket. A háboru bizony nagy önmegtágadással és sok szenvedéssel jár s ezt éreztétek először, midőn — ne adja az Isten — talán az utolsó meleg könnyecsképet csókolótátok rá édes szüleitek kezére. Azután következik a fáradtság, éhség, hideg, zivatar s a háboru ezer veszélye. Érhetnek szenvedések, de vigasztaljon és erősítsen meg benneteket az a tudat, hogy Isten tervének eszköze vagytok a gonoszság és árulás megbüntetésére, hogy töletek, a ti bátorságtoktól és vitézségtől függ a haza jövője, hogy Istenért, hazáért, királyért szüleitekért, testvéreitekért viselitek a fáradalmakat s akkor a megnyugvás és öröm érzetével fogjátok a szenvedéseket eltűnni.

Mi itthonmaradtok minden lépéseket imádóságos lelkkel fogjuk kísélni, azért a magyarok Istene veletek lesz s diadallal fogtok visszatérni szüleitek ölelő karjaiba.

Legyen utatok fényes győzelmek szakadatlan sorozata!

(b. gy.)

Kilátásaink.

Folyamatban van amit régen vártunk. Csapatunk megtámadták a hűtlen szövetségest, hogy kijózanodásra bírják szent önzéséből. Attól az időtől kezdve, mióta e munka megindult, élénk érdeklődést látnak. Mikorra a pesti hivatalos távirat megérkezését várni lehet, kíváncsi emberek verődnek össze a hírek kifüggesztése helyén. Élénk tárgyalásokba bocsátkoznak az olvasott eredmények felett, akik pedig személynem nem jöhetnek, hozzártartozóikkal leiratják a sürgőnyt, haza vitetik s úgy vesznek tudomást az események folyásáról. És a hírek? Teljesen kielégítőek. Katonáink megküzdve a terep nehézségeivel, átküzdötték magukat Ausztria határain, áttörték az ellenség második erővonalát s már készülődésben vannak, hogy leereszkedjenek az olasz síkságra. Térhódításról van szó minden hírben, tekintélyes zsákmány ejtését olvassuk nap-nap mellett, a foglyok nagy száma jutott kezünkre. A küzdelem bizony, kiszámítottan halad előre s jó kilátásaink vannak, hogy a siker el nem marad, a sok fáradtság megtermi gyümölcsét.

És ha itthon körülnézünk, meglepődés töltöhet el bennünk. Ugy éreztük a tavasz elején, hogy sorsunk eldőlésében ez az esztendő óriási kihatású lesz. Mi haszna katonai erőfeszítéseinknek, a területnyerés-

nek, ellenségeinknek a határon túl üzésének, ha gazdaságilag összeroppanunk. A tulsó oldalról éppen erre számítottak. A Gondviselés eleddig velünk. Bár fiaink kezében kapa, kasza, kalapács helyett fegyver van, sikerült földeinket a termés alá rendbe hozni. Nem maradt el a termékenyítő eső, jött az életet fakasztó meleg napsugár s ime minden újjá éledt. Réteinken zöldel a szép fű, mezőinken reng a kalász s már csak alig néhány hétre vár, hogy az arató kaszája előtt megdőljön. Kertjeink élénkek, a magas gabonaföldek közt szorgalmas kezek kapacsattogása hallik, mellyel porhanyítják a földet a szegény ember fontos tápláléka, a kukorica és burgonya számára. Reményeink itt sem csalnak meg, az eddigiek alapján megnyugvással látjuk a fejlődő tenyészetet, mely kenyeret hoz asztalainkra, letörli az aggodalom ráncait homlokunkról, biztat, hogy éléskamráink nem maradnak üresen. Nem látunk szükséggel teli napokat itthon, lesz katonáinknak a harcmezőn.

Katonai sikereink, meg mezőgazdasági helyzetünk teszik azt az utat, melyen elérkezik hozzánk az, amiről ma fent és lent, államférfiak és szürke polgárok annyit beszélnek: a béke. Olajága harcosaink fegyveréből és földünk zsirjából nő ki, virágot és termést számunkra hoz.

A háboru és a Kárpátok.

Irta és főelővasta: Kontraszty Dező k. r. tanár 1916. május elején.

Ilyen lelki állapotban mentünk haza. Nyugodt alvással szó sem lehetett. Egész éjjel hallottuk, mint robognak a vonatok szakadatlanul, — szinte őrlött iramban észak felé az ellenség föltartóztatására. Ha ez nem sikerül, abban az esetben egész Északkeleti-Magyarország orosz kézre jut s ki tudja, mi történik velünk.

Igy élünk mi, Sáros, Zemplén és Ung megye lakosai folytonos kétség és remény, aggodalom és bizalom közt öt hónapon keresztül. Csak 1915. május elején fordult jobbra helyzetünk. Sikerült az oroszokat visszazsorítani a határszélre, 3-án pedig jelentette a vezérkar, hogy Mackensen, József Ferdinánd kir. herceg, Boroevics seregei a nyugat-galiciai Gorlice mellett áttörték az orosz frontot. Ennek eredménye volt 50 ezer fogoly, az ellenségnek hazánkba való teljes kivonulása, majd Przemysl visszafoglalása és diadalmas előrenyomulásunk Varsó felé.

Innen kezdve a nyugalom helyreállt s mintegy kétszáz község menekültjei visszatérhettek. De minő látvány tárult a szerencsétlenek szeme elé! Fölgyújtott erdők, a szántóföldeken óriási gödrök, hosszú árkok, a községekben csonka tornyok, leartott kertek, bedőlt házak, kormos falak, összetört batorok, elhasznált hadiaszerek, porcellántörmelék, konzervdobozok, drótszövényrészek, állatbőrök, szemét, piszok aludtér, fölfordulás, hevenyészett temetők, durva fakeresztek. Ubique ruinae, ubique

luctus et plurima mortis imago. Mindenütt rom, pusztulás, gyász és halál ezer alakja. Elvesztették hajlékukat, vagyonukat s mindazt, ami nekik szükséges, hasznos és kedves volt. Omne tectum gemitus implebat. Minden házból zokogás hallatszott...

E sorsüldözött kárpátaljai lakosokon kötelessége tehát az államnak és társadalomnak segíteni, mert nekünk is a Kárpátok nemcsak egyszerű hegyek, de politikai, katonai, gazdasági, természeti nemzeti és történelmi szempontból egyaránt elsőrangú fontosságúak!

A Kárpátok Pozsonytól az Aldunáig húzódnak hatalmas, természetes határt alkotnak az orosz, síksággal és a romániai alfölddel szemben. A védelemnek alkalmas állást nyújtanak, mert a keskeny utak, szorosok aránylag csekélyebb erővel is tartózkodnak, a tömör, masszív sziklák pedig biztosabb fedezéket adnak, mint a legszilárdabb betonpáncél. Viszont az ellenséges hadoszlopok a hegyek, a kereszttölgyek, a kanyargós ösvények által megszátaggott területen nem tudnak együttes működést kifejteni.

Kénytelenek külön működni, részletharcokat folytatni, amelyekben keilő ellenállás mellett apránként pusztulnak el.

Igy történt a mostani háborúban is. 1914. december elején törték be az oroszok nagyobb erővel a Kárpátokba és öt hónap harc után sem tudtak egy lépéssel sem előbbre jutni, habár közel félmillió embert veszítettek.

Gazdasági tekintetben a kőbányák, a rendkívül vastag sörétegek, a fémek, a mármárosi gyémánt, a nemes opál, a kitűnő ásványvizek, gyógyforrások, rétek, nagykiterjedésű erdőségek, gyümölcsösök, a havasi állattenyésztés, a gazdag vadászterületek, a

hegylajai szőlő és az európai hírdő fürdőhelyek milliókat érnek.

A felhőkbe tűnő havasok, a szédítő mélységek, az üdítő levegő, ősrégi kőzetek, kialudt vulkánok, a sokféle ásvány, a mosolygó tengerszemek, a csodás cseppkőbarlangok, tündéri jégpaloták a föld alatt, a sziklák rózsája, a kis havasi gyopár, a hatalmas tölgyek, gyönyörű hársfák, örökzöld fenyők, az üregek mélyében tanyázó marmoták, a királyi sas, a félénk őzikek, szarvasok, zergék, a félelmes dűvadak, a hegyi csalogány bújbajos éneke, érdekes néprajzi jelenségek, régies városok, modern épületek, művészi templomok, bús emlékü várak az utazónak, turistának, a sportembernek, az írónak, tudósnak és művésznek egyaránt nemes élvezetet szereznek.

A lakosság egyszerű, igénytelen, szorgalmas, jólelkű, buzgó, vallásos, amely mindig, — még a mostani megpróbáltatás nehéz napjaiban is elemező kivétellel hű maradt a magyar államhoz és ősi hitéhez. Ez a vidék sok jeles férfit adott nekünk, köztük a régi és új Magyarország legnépszerűbb alakjait, a zempléni megyei születésű Rákóczi és Kossuth Lajost! Rideg, pozitív elmék megállapították, hogy céljuk ábránd volt, törekvésük meddő, emléktük nem eleven történelmi erő. Minő tévedés! Gyakran láttuk a háború alatt a vonatokat útra kelné a Rákóczi-induló hangjai mellett s a távozó harcosok ajkán pedig megcsendült a Kossuth-nóta dalama. Mintha a bujdosó fejedelem, a turini nagy halott föltámadtak volna, hogy újra vezessék, lelkesítsék a nemzetet, amelyért életükben küzdöttek, szenvedtek és mindent föláldoztak! Végül vannak itt új sírok, egyszerű, nagyon egyszerű sírok. Alattuk nyugszanak a jelen

HIVATALOS RÉSZ.

Ordinatio. Bibornok megyés püspök ur Ó Eminenciája megbízásából *Kránitz Kálmán* felsz. püspök f. évi május hó 28-án a székesegyházban *Andó Mihály, Baumann János, Buday József, Grund István* és *Horváth Béla* végzett papnövédeket a veszprémi egyházmegye áldozópapjaivá felszentelte.

Dispositio. Kápláni minőségben küldettek: *Egressich Vince* Tótszentpálról *Halimbára, Bogár János* Halimbáról Tótszentpálra. — Az újsíresékek közül: *Andó Mihály* Tüskevárra, *Baumann János* Városlődre, *Buday József* Sümegecsihé, *Grund István* Gyulakeszire és *Horváth Béla* Zakányba.

Indítvány. A hadiárva pápateszéri otthonának felavatása alkalmával *Göndör Ferenc* királyi s.-tanfelügyelő azt az indítványt tette a Gyermekliga megjelent vezetőségének, hogy ne csak az ovodások és elemi iskolás gyermekek neveléséről gondoskodjék, hanem tegye lehetővé, hogy olyan hadiárva, akik most fejezik be az elemi iskolai tanulmányaikat és tehetségesebbek, a középiskolába járassanak. Hasonló elbírálásban volnának részesítendőek azok a középiskolai tanulók is, akiknek atyjuk a harctéren elesett és e miatt tanulmányaikat nem folytathatják. Legalább a középiskola 4. alsó osztályának elvégzése volna kívánatos az ilyen tehetségesebb fiakkal, hogy aztán kifogástalan iparos- és kereskedőcsaládokhoz lehessen tanoncként kihelyezni őket, hisz az országnak a háború után nagy szüksége lesz rá, hogy művelt iparosai és kereskedői legyenek.

Az országos Gyermekliga megjelent igazgatói az indítványt elfogadták, sőt kilátásba helyezték, hogy az arra alkalmasnak esetleg főiskolai neveltetéséről is gondoskodnak. Megbízták egyúttal *Göndör Ferencet*, hogy az ügyet vegye kezébe és szervezze. Az indítványtevő tekintettel arra, hogy Veszprémben van mindenfajta középiskola, ajánlja, hogy az említett célra állítson a Liga internátust. A Gyermekliga képviselői ezt is szívesen magukra vették, azzal a feltétellel, ha Veszprém város és a vármegye közönsége megfelelő helyiségeket rendelkezésre bocsát, melyben internátus elhelyezhető. Ebben az esetben a Gyermekliga már szept. 1-ére berendezné a rendelkezésére bocsátott helyiségeket internátus céljaira akár 100 tanuló részére. — Most minden azon fordul meg, sikerül-e a szükséges előfeltételeket biztosítani. Ha igen, Veszprémnek nemcsak újabb internátusa lesz, hanem a háborút követő békés munkában az okozott sebek behegésztésében követésre méltó lépéssel jár elől ez országban.

Használjunk hadisegély-bélyeget!

főnntartói, a férfiak és a jövőnek korán elhervadt virágai, az ifjú hősök... Ime ezek a Kárpátok kincsei!

Gyámoltuk tehát e vidék szerencsétlen lakosait, kik nyomorban, inséggben, rendes hajlék nélkül vannak, kik velünk együtt egy hazának gyermekei. Hisz' ma mindenki tartozik áldozatot hozni. Ezren és ezren teszik kockára naponta nyugalmaikat, egészségüket, vérüket és életüket. Tehát mi sem maradhatunk el, akik aránylag nyugodtan, zavartalan otthonban, épségben és egészséggel élünk. Ezt követeli tőlünk a részvétel, a nemességűség, az áldozat, az hazafiság, a nemzeti öntudat, a politikai ösztönzés érzete és a felebaráti szeretet nagy törvénye. Adakozunk tehát mindnyájan tehetségünk szerint. Enyhítsuk nyomorukat, adjuk vissza nekik az egyszerű házat, hogy kinyugodhassanak nagy fáradalmaikat, a kis kertet, hogy virágot vihessenek a mi drága, dicső halottaink sírjára. Adjuk vissza nekik a csendes templomot, hogy hálát adhassanak megszabadulásukért, hogy mondhasanak: »legyenek a mi jövőnk oly boldogok, mint a mily mértékben irgalmasok voltak szenvedő honfitársaik iránt!« (Vége.)

GONDOLATOK.

Kis ember a magas polcon úgy tűnik fel, mint valamely törpe szobor magas talpazaton.

A méltatlan szenvedésnek szívünkbe nyomott sebhelyei drága érdemeik, melyek bennünket az igazság színe előtt dicsőséggel ékesítenek.

Szép napjaink mulandóságát a hű visszaemlékezés pótolja.

Hősök emléke.

A veszprémi háziezredek parancsnoksága kegyelet és bajtársi érzése megörökíteni óhajtja háziezredek elesett és eltűnt hőseinek emlékét. Szép eszméből, megértés által, lélekvonás ereje fakad. Az erő az aktivitás forrása s e törvényszerűség folytán az érzések mozgalmas világában is alkotó varázsa van. S ez a bűvös hatalom az akarat felébresztésével, edzésével érzékelhető formákba önti a léleknek, a szívnek elgondolását s vágyát s plasztikus formákban, művészi alkotásban örökíti meg a meghiteltet tiszteltetésnek, a megérdemelt koszorús jutalmazásnak állandó, minden időkre példázó szimbolusát.

Sokszor megirtuk már, hogy a veszprémi háziezredek parancsnoksága a városi hatóság bevonásával díszes emlékművel örökíti meg a harctéren elhaltaknak s eltűnteknek emlékeztetését. Az eszme köztel jutott hozzá, hogy megvalósítsák. Június 2-án a városházán megtartották az értekezletet s a szervezőbizottságok megalakításával ez a hazafias, szép mozgalom a komoly tervezés útjára terelődött. Az értekezlet *dr. Komjáthy László* polgármester elnökletével hozta meg határozatait. Jelen voltak még *Krinner Alajos* alezredes, *Nagy László* és *Polereczky János* őrnagyok s parancsnokok, *Kerényi Rezső* tüzérszázados, *Jákó Géza* országgyűlési képviselő, népf. főhadnagy, *dr. Csoknyay János* segédtiszt, *Mártz Mátyás* főhadnagy, *Horváth Loránd* hadnagy s *Hollósy János* városi aljegyző.

Az értekezlet célját *Nagy László* ismertette. Megjelölte ezt abban a hazafias és hálás kötelességérzésben, hogy örök emléket állítsanak a 31-iki honvédgyalogezred s a 7-ik honvéd tábori ágyúezred kötelékéből elesett s eltűnt hősöknek. Az emlékezés szép gondolatát Veszprém város is örömmel fogadta s legtagasabb terén, a Buzapiacon erre a célra 300 négyszögöl területet díjtalanul átengedett.

A bizottság monumentális emléket óhajt. Formájában buzgó, vallásos érzések áhítatát óhajtja kifejezésre juttatni olyan templomszerű alkotásban, amelyben minden felekezeti hívó imádságos fohászában emlékezhet hősi halottjáról. A tervezés legalább százézer koronás építkezést vehet alapul s ebből is következik, hogy városunkat díszíti s majdan idegen forgalmát is a nagyban emelő díszes szép alkotásról van szó.

Az értekezlet célja az volt, hogy a cél meghatározása s a tervezés alapelveinek megállapítása után két fontos bizottságot alakítsanak. Egy pénzügyi s egy műszaki bizottságot. A pénzügyi bizottság tagja: *dr. Rédey Gyula*, *dr. Véghely Kálmán*, *dr. Komjáthy László*, *dr. Óvári Ferenc*, *dr. Rainprecht Antal* s a katonaság részéről *Nagy László*, *Polereczky János*, *Jákó Géza*, *Kerényi Rezső*. Titkárok: *dr. Csoknyay János* és *Hollósy János*. A műszaki bizottság tagjai: *Ádám Iván*, a mindenkor honvéd állomásparancsnok, *dr. Komjáthy László*, *Mártz Mátyás*, *Bokrosy Jenő*, *Csomay Kálmán* s két pozsonyi műszaki tiszt. Kimondotta egyúttal az értekezlet, hogy az előkészítő munkálatokat a polgármester, az állomásparancsnok s a titkárok szervezik s hogy a város vezető férfait a gyűlésben való részvételére fölkéri.

Az örök hálának s emlékezésnek szép gondolat ezzel a célhoz vezető utra indult s nem leszen e városnak s megyének, de a kiegészítő kerület egy városának s községének sem olyan lelkes, hű fia, aki szívesen ne adna néhány fillért, hogy glóriás koronáját aranyozza a hazáért halt 31-es honvédeknek s a 7-es honvédtüzéreknek.

Járásai gazdák értekezlete. Az enyingi járásbeli mezőgazdák május hó 28-án értekezletet tartottak Enyingen, ahol a f. évi aratási, cséplési és takarmánynerelési munkálatok zavartalan elvégzése érdekében megteendő egységes intézkedéseket beszéltek meg.

Az értekezleten megjelentek az enyingi járás községeinek küldöttei, mint a kisgazdák érdekeinek képviselői, valamint az enyingi járás területén levő nagybirtokosok, illetve megbízottai.

Dr. Belák Sándor nagybirtokos, akit a megjelent gazdák az értekezlet vezetésére felkérték, ismertette az értekezlet célját. A gazdaggyűlés jegyzőkönyvét *Molnár Miklós* kungösi nagybirtokos vezette, *dr. Mihályfi József* ügyvéd pedig, mint az értekezlet előmunkálatainak egyik legbuzgóbb részese, javaslatot terjesztett elő.

Javaslatában azt a helyzetet ismertette, amely előtt az enyingi járás gazdaközönsége a jelenben

áll. Részletesen kifejtette, hogy az enyingi járás, mint a vármegye egyik legtermékenyebb vidéke, tisztán közérdekből is kell, hogy mindent megtegyen, hogy az idei gazdasági évet a lehető legjobb eredménnyel zárhassa le. Vázolta azt a hiányt, amely a mezőgazdasági munkák végzésénél előállott és amely akadályt szolgált a közjólét előmozdításának. A hiányok pótlását illetőleg rámutatott azokra az eszközökre és forrásokra, amelyek ezen hátrányos helyzetet, ha nem is teljesen megszüntetni, de legalább enyhíteni hivatottak. Majd a következő határozati javaslatot terjesztette elő:

Mondja ki az értekezlet:

1) hogy az enyingi járás gazdaközönsége gazdasági érdekei s a közérdek megvédése céljából egységes akciót indít;

2) hogy szükségesnek tartja az arra illetékes fórumoktól, a még hiányzó munkásszükséglet biztosítását kérelmezni;

3) hogy ezirányú céljaik elérése érdekében, illetve óhajaik támogatására felkéri a vármegye főispánját, alispánját és az illetékes minisztériumot és ebből a célból náluk küldöttségileg tisztelgni fog;

4) hogy közreműködésre a járás képviselőjét: *dr. Szász Károlyt* is felkéri.

Az értekezlet az előadójavaslatát teljes egészében elfogadta és az előadónak a kimerítő, gondos és alapos munkáért köszönetet szavazott, — egyben pedig két tekintélyes küldöttséget alakított, melyek egyike ezen ügyben május 29-én tisztelt a vármegye főispánjánál és alispánjánál, — a másik pedig május 31-én a m. kir. földművelési miniszter és miniszterelnök előtt, kiktől jóindulatu támogatást kértek az egész vármegye érdekében.

Hadi árvaház Pápateszéron.

Lélekemelő, mélyen megindító ünnepély folyt le május hó 28-án Pápateszéron a gróf *Esterházy* hitbizománya egyik uradalmában.

Jankovich-Bésán Endréné, szül. báró *Szentkereszthy* Janka, a szomszédos gici uradalom nemes lelkű urnője, a harctéren elesettek árváinak védő anyja, a harctéren hősi halált halt gróf *Esterházy* Pál emlékeztetésére, annak legkedvesebb tartozkodási helyén, a pápateszéri uradalomban hadi árvaházat létesített.

Az árván maradt birtokot ugyanis *Jankovich-Bésán* Endre és gróf *Czirák* György bérleték. A birtokon levő szép árnyas parkban fekvő épületeket szemelte ki *Jankovich-Bésán* Endréné a hadi árvaház céljára. Nemes elhatározását csakhamar tett követte. Az Országos Gyermekvédő Liga támogatásával a hadi árvaház 60 árva részére berendeztetvén, május hó 28-án ünnepélyesen megnyitott. A megnyitás alkalmával már 54 hadi árva volt elhelyezve.

A megnyitás megindító ünnepélyéről a következőkben számolunk be.

Jelen voltak az Országos Gyermekvédő Liga részéről: *Vay* Gáborné grófnő, *Rottenbiller* Fülöp miniszteri tanácsos, *Szentkereszthy* Béla báró és *Vengebauer* Vilmos a liga igazgatója. A cs. és kir. 7-ik házszékretár báró *Durneisz* Gyula százados és *Pauer* Frigyes hadnagy képviselték. Veszprém vármegyét *dr. Véghely Kálmán* alispán, a kir. tanfelügyelőséget *Göndör* Ferenc kir. s.-tanfelügyelő képviselték. A pápai járás közönsége nevében *dr. Belák* Lajos, a zirci járás nevében *Huszdár* Gyula főszolgabírók jelentek meg. Jelen voltak még: gróf *Czirák* György, *Matskassy* Ferenc ezredes, *dr. Strommer* Viktorin panonhalmi főiskolai tanár, *dr. Magyarász* Ferenc zirci plébános, *Tóth* Bálint számtartó, *Garay* Béla kasznár, *dr. Párdnyai* Samu orvos és az egyházi szertartást végző *Gerstner* Ignác pápateszéri esperesplébános.

Az árvaház megteremtőjét, *Jankovich-Bésán* Endréné urasszonyt betegsége gátolta, hogy az ünnepélyen jelen lehessen, de nemes lelkének egész meleg szeretete átsugárzott a szomszédos kastélyból és mindenkit az a magasztos érzelem töltött el az árvák láttára, ami az ő fenköli lelkét ihlette meg, mikor az árvák sorsáért aggódott.

Délután 3 órakor egyházi lobogók alatt a község népétől kísérvé érkezett meg az esperesplébános. Amint a község elhelyezkedett, felhangzott a nép ajkán a magyar himnusz. Ezután *Gerstner* Ignác esp.-plébános beszeltette az épületet és mélyen megindító beszédet mondott. Utána gróf *Vay* Gáborné mondott gyönyörű beszédet gróf *Esterházy* Pálról, majd könnyfakasztó imát mondott. *Rottenbiller* Fülöp miniszteri tanácsos a Liga

H I R E K.

nevében egy költői szép beszédben átvette az árva-házat. Végül báró *Szentkereszt* Béla lelkes, buzgó beszédet intézett a közszel lakosságához. A szózat elénkélésével a szép ünnepély bezárult.

Az árvaház gróf *Esterházy* Pál nevét viseli, melybe elsősorban a 7-es közös huszárok hadi-árvái vétettek fel; de már most is igen sok veszprémei hadiárva nyert elhelyezést. Az árvaházban két óvó vezetése alatt kisdodova és egy tanító vezetője alatt elemi népiskola működik.

Az intézet védőnője természetesen *Jankovich-Béda* Endréné urasszony, aki nemcsak viselője e szép tisztiságnak, hanem a szó szoros értelmében vett megvalósítója is. Ha személyesen mindig nem is lehet ott, de nincs a napnak oly órája, hogy telefonon ne érdeklődjék az intézetben történtek felől.

Ovodaünnepély és kézimunka-kiállítás az Irgalmas nővéreknél. Ilyen időtájt, mikor a szárbá szökcent kalász érne kezd, az élet zajában, gyors hajszájában elfeledett csendes nevelőintézetek, tanintézetek egy pillanatra mégis érdekelnék bennünket. Ilyenkor észrevesszük, hogy míg mi, a kész emberek az élet szinpadán szerepünket külső és belső sugók segítségével játszuk, az alatt a jövő nemzedék az ovoda székecskéin, az iskola padjában máris készül arra, hogy helyünkbe lépjen. A családi élet, a meleg családi fészék ma már nem az, ami volt előbb, amikor az ember patriarchálisabban élt meg, s belenevelődött a vallásos, konzervatív család hagyományába. A világnézetet ma (Istenem, ha a mosolygós, fűtősejű kis ovodásokra gondolok, elszomorodom, hogy ilyen komoly dologgal kell gondtalan, játékos lényüket vonatkozásba hoznom) az ovoda és az iskola adja. Azért érdekelt az Irgalmas nővérek ovoda-vizsgálója, mert ezek az intím kis ünnepségek annyira természetesek, annyira őszinték, hogy ott minden a nevelés szellemét tükrözi le. A kis Pistikák, Jancsik, a kis Irmák, Mancik ünnepi ruhácskájukban, kisvirágocskáikkal, énekekkel, szavalattal, imádsággal, mikor belebeszélnek a másik számába, mikor büntelen versengéssel kikorrigálják egymást, mintha csak a nagy élet komoly képpel lejátszott szerepeit akarták volna parodizálni. Az Irgalmas nővérek ovodai nevelésében nagyon jól esett látnom, hogy nem produkálnak csodagyermeket, hanem a gyermeket a maga bájos természetességében nevelik gyengéd emberi és vallásos érzésre. Szerettem benne azt, hogy azt a gyermeket a hazai rög és a családi kötelék szeretetére oktatják. Szerettem azt, hogy a nagy idők komoly gondolatait, a háborús érzések skáláját is átjuttatják a gyermek lelkén, a gyermeknek való naivitással, olyan mozzanatokban, melyek az apróságokat legjobban érdeklik.

Gondolom, hogy a többi helybeli és vidéki ovoda is így nevel, s nem gondolok mást, mikor ezt a pár sort leírom, mint azt, hogy lám, jó az, ha az ember néha vissza gondol gyermekkorára, az imádságos, játszi korra. Ugy-e, egy ilyen kis ovoda-ünnepség alkalmából mennyi komoly, nagy gondolat kapja meg az ember lelkét?

A kézimunka kiállítás komoly dolog. Szorgalomnak, ügyességnek és jóízűségnek találkozása a nevelők és tanítványok részéről egyaránt. Női és nőies munkákat, hasznos és szórakoztató kedves cseccse-becséket láttunk együtt szakszerű elrendezésben. Az előírt és pontosan megkívánt iskolai munkák mellett feltűnt egyik-másik növendék értékesebb kvalitása is. Különösen a bársonyvetésben mutat fel a jövővő intézet évről-évre szebb eredményeket. Mikor aztán bezárulnak a nevelőintézet és az iskola kapui (— amint hallom, nem történik az érzékeny jelenetek nélkül, s a kis lányok nevetnek is, sirnak is egyszerre —) hazaviszik az ő kedves kézimunkáikat... Az iskola összesítő nevelése részre bomlik, — de hiszszük, hogy az életben újra találkozik majd egységesebb, jobb világféltetésben. A tanítvány lelkes munkái mellett, kiknek szeme előtt évről-évre új nemzedékek ülnek a padokban, hivatásuknál fogva is az állandóságok képviselik az ifjúság gyors kicserélődése közepette. Ez élet: friss erők behelyezkedése a nagy emberi célok szolgálatába. A társadalmi hálaja és elismerése illeti azokat, akik az erők irányításában, a színek elrendezésében, a színek művészi csomózásában, a formátlan nyers anyag kialakításában a jövő embereit oktatják és nevelik.

(F.)

Használjunk hadisegély-bélyeget!

— **Adomány.** *Peller* Pál praelatuskanonok ismét *kétezer koronát* adományozott az építendő Anna-templom javára.

— **Primiciák.** Az egyházmegyei ujmisékek primiciái f. hó 1-én voltak. Veszprémben ez idén ketten mondtak új misét és pedig *Grund István Rédey* Gyula c. püspök manuduktorsága mellett a barátok templomában, *Buday József Káuzli* Dezső pretátus, rektor vezetésével az Angolkisasszonyoknál. — *Baumann* János Pápakovácsiban, *Andó* Mihály Dobán, *Horváth* Béla Nagygyencsen mutaták be első szent miséjüket.

— **A veszprémi oltáregylet** vasárnap, f. hó 4-én d. u. 7 órakor tartja havi szent óráját az Angolkisasszonyok templomában. — A vezetőség reméli, hogy a tagok régi buzgósággal jelennek meg az ajátatosságon.

— **Kórházmegnyitás.** A veszprémi cs. és kir. tartalék kórháznak a jutasi-uton épült barakosztályát f. hó 4-én, vasárnap délelőtt 11 órakor avatják fel ünnepélyesen. A felavatásra a kórházparancsnokság meghívta a város és vármegye vezetőségét de minden érdeklődőt is szívesen lát. A kórházi épületek megáldását dr. *Rédey* Gyula c. püspök végzi, aki egyúttal beszédet is mond. Az ünnepség lefolyásáról jövő számunkban hozunk részletes tudósítást.

— **Halálozás.** *Porubai Porubszky* Károly m. kir. főerdőmérnök, a veszprémi m. kir. járási erdőgondnokság vezetője tevékeny és munkás életének 54-ik évében folyó évi május hó 28-án este 1/10 órakor hosszas szenvedés után elhunyt. A megboldogult hült tetemet május 30-án délután 4 órakor helyezték az alsóvárosi sírkertben örök nyugalomra.

— **Te Deum.** A főgimnázium tanulóinak évszázó Te Deuma tegnap volt. Az eleven, jókedvű fiúk szétmennek a hosszú szünidőre. Ohajtandó volna, hogy szórakozásukat abban keressék, hogy körülményeiknek megfelelően szüleik segítségére lennének a mezőgazdasági munkák végzésében.

— **Gyermeknap.** Veszprémben június 1-én volt a gyermeknap. A közönség adományából 177 korona 5 f. gyűlt össze, melyet néhány korona kiadás levonásával illetékes helyre juttattak. A gyűjtésben részt vettek: a várfeljárónál: *Boda* Antalné, *Biloveszky* Józsefné, *Csapó* Kálmánné, *Gratzl* Ödönné, *Haidekker* Lászlóné, dr. *Illés* Dezsőné, *Kerényi* Alajosné, *Mezriczy* Károlyné, dr. *Rainprecht* Antalné, *Papp* Sándorné, *Schmied* Lajosné, dr. *Sándorfi* Miksáné, *Vaszary* Béláné, — a városház előtt: özv. *Auerhammer* Józsefné, dr. *Csolnoky* Ferencné, *Hangay* Gézáné, *Hordósy* Endréné, *Kletzár* Miksáné, *Kovács* Józsefné, *Molterer* Jánosné, *Rada* Józsefné, *Radeczky* Károlyné, *Schiller* Samuné, dr. *Spitzer* Józsefné, *Udvardy* Ferencné; — a Kossuth Lajos-utcában: dr. *Csomasz* Béláné, *Hirschfeld* Béláné, *Köszeghy* Józsefné, *Kulcsár* Károlyné, *Löwy* Béláné, *Kocsuba* Emilné, *Kukorely* Károlyné, *Ocsoszy* Gusztávné, *Röthausen* Dezsőné, *Röthausen* Lipótné, dr. *Robitsek* Samuné, dr. *Tenczlinger* Józsefné. *Koller* Sándorné, a Gyermekvédő Liga veszprémi fiókjának elnöke a gyűjtőknek a szakadókznak lapunk útján fejezi ki hálás köszönetét.

— **Városi jeggyár.** Az alispán hivatalos uton tett kérdést a polgármesternek, hogy honnan szerzi be a város a közegészségügyileg is nagyon szükséges jegymennyiséget? A polgármester a Dóri-Szalay-féle jeggyárra gondolt s felszólította a céget; hogy a gyárat adja át városi kezelésbe s ez esetben a hadbavonult Szalay cégtárs szabadságoltatásáért lépett tenne. Ez a megegyezés nem sikerült, polgármesterünk radikális megoldást keresett. A hadiszoigaltatási törvény kivételes rendelkezései alapján akarja a jeggyárat városi üzembe helyezni. Az alispán is helyesli a tervet és sürögő felterjesztésben kért felhatalmazást a kormánytól, hogy a jeggyár átvételi jogát a polgármesternek megadhasssa. Ha ez a terv megvalósul s a nappali áramot itt is a felemelt egységárral számítják, akkor a jegy kissé drága lesz. Az pedig, hogy a közönség olcsó jéghez jusson, elsőrendű közegészségi érdek. A város itt is hozhatna egy kis áldozatot. Inkább a villanytelep jövődelme legyen kevesebb pár száz koronával, mintsem ezeket kelljen kiadnia járvány esetén a járványkórház bővítésére. Igazán kíváncsi, hogy az alispán s polgármester magvalósuljon.

— **Katonai és rabkértészetek.** A ügyészség által városunkban bérelt kertekből, melyeket rabérvél munkáltatnak, — a törvényszéki tisztviselők már hetek óta fogyasztják a terményeket. Ezekről a családoktól tehát mentesül a zöldségpiac s a kertészet a kereslet apasztásával válik a fogyasztók javára. A vilonyai kertészetből, melyet a város s a katonaság közösen létesített, a közel jövőben megkezdik a zöldségfélék szállítását — piacunkra. A kínálat fokozása bizonyára befolyással lesz a most még elég magas árakra.

— **Hangverseny.** A jutasi-uton levő cs. és kir. tartalékkórházban ápolás alatt álló sebesült és beteg katonák szórakoztatására a veszprémi m. kir. 31. h. gyalogezred zenekara f. hó 4-én vasárnap 1/25-től 6 óráig hangversenyt rendez, melyre a kórházparancsnokság Veszprém város közönségét meghívja. Beléptidj nincs.

— **A nappali áram.** Júnis 5-től kezdődőleg újra lesz nappali áram. Az áramdíj hektovattóránként 7 1/2 fillér lesz. Egyébként ez az ügy képviselőtestület gyűlés elé kerül. Ha a közgyűlés közérdekből kívánatosnak tartja, hogy a város áldozatot hozzon a nappali áram megmaradásáért, illetve, hogy a telep némi ráfizetés mellett is szolgálaton ipari áramot, akkor az áram állandó marad. De mindenesetre meg kell vizsgálni, hogy ennek a ráfizetésnek nem inkább a magánérdek veszi-e hasznát. Mert utóbbi esetben a város áldozat-hozata indokolatlan lenne. Ugy halljuk, hogy *Werner* Gyula fogorvos a nagyobb egységár mellett is több fogyasztót irt össze, sőt a mozi is hajlandó ily árban a nappali áramot igénybe venni. — A magasabb díjtételt csak a háborús időre számítanak

— **A László-iskola lefoglalása.** A városi hatóság katonai célokra lefoglalta a Szt. László-iskolát, amely a kath. fiúiskola hat népes osztályának adott helyet. Bár az iskola vége közel van, az igazgatóság — nagyon helyesen — az előadások továbbfolytatását kívánja. Kapott is már helyiséget, mert *Szente* Arnold, a felső keresk. s áll. polgári iskola h. igazgatója megengedte, hogy a kilakoltított tanulók a polg. iskola felszabadult osztályaiba járhatnak — a régi tanonciskolába. Az előadásokat tehát itt folytatják az évszázó vizsgáig.

— **A vármegyei közutak.** A múlt év végéig Veszprém vármegye törvényhatósági közutainak hosszúsága 584 km. volt. Ebből teljesen kiépítetlen, vagyis földut 10 km., utalappal nincs ellátva, vagyis csak kavicsolva van mintegy 400 km., a többi rendes közpályával van ellátva, vagyis az évek minden szakában járható ut. Százalékban kifejezve az összes utak 0-6% kiépítetlen, 70%-t kavicsolással tartanak fenn, ami a közlekedés igényeinek nagyjában megfelel, 28-4% mint teljesen kiépített ut rendszeres fentartással minden követelménynek megfelelő gondozásban részesül.

— **Az enyingiek a miniszternél.** Az enyingi járás összes gazdáinak küldöttsége *Szász* Károly vezetésével mellett tisztelettel *Ghiliányi* földmívelésügyi miniszternél és kérte, hasson közre abban az irányban, hogy Mezőföldön legyen elegendő munkaerő a szépek ígérkező termés learatására, miért ezt polgári és katonai országtörvények emekek kívánják. Kérésüket külön betérjesztett memorandummal is megokolták. A miniszter megígérte, hogy a rendelkezésre álló lehetőségekhez képest mindent igyekezik megtenni, hogy a gazdák érdekeit kielégítést nyerjenek. Dr. *Véghely* Kálmán alispán hangsúlyozta kérésében ez alkalommal a miniszterhez, hogy jóakaratu figyeimet terjessze ki az egész vármegye területére.

— **A városi sertésvágó.** Ugy halljuk, hogy a polgármester a városi hússzék kímérisi napjait szaporítja. Maga is belátja, hogy az összetörölődés, mely a hússzék előtt ma már rendőri felügyeletet igényel, túlháttelen. Az volt a város célja, hogy mindenki hushoz jusson, aki vásárolni akar s azért szabták meg a húsmennyiséget családunként egy kgban, hogy mindenkinek jusson. Ma azonban az, aki későn jut a vágószék elé, már nem kap, vagy csak kevés húst kap. Panaszodik a közönség a felügyelő rendőrség bánásmódja miatt is. Nagyon szeretnek hasonlatot venni a marhacsordáról, pedig erre még akkor sincs joguk, ha az órákig várakozó népség már türelmetlen. Eppen azért helyeselnék, hogy a polgármester szaporítsa a kímérisi napokat. Ez az újítás talán megosztja a közönséget s elejét veszi a tülekedésnek, szájszavakodásnak s ekeserítő békéltetésnek.

— **Adomány a sebesülteknek.** A nemesvámosi iskola növendékei a múlt héten ismét 1000 db. cigarettát és 2300 gramm tépést juttattak a tartalékkórház sebesülteinek. A kórházparancsnokság ezutón közölni a kis tanítványok adományát, *Keresztény* Erzsi tanítónőnek pedig a szívességét, hogy ez adományokat kézhez juttatta. Nevelje tanítványait továbbra is hazafias szellemben s a szenvedő embertársak iránt való szeretetben.

— **Vonatkésés—különvonat.** A veszprémi székesfehérvári vonalra sok panasz hangzik. Nemcsak az a panasz, hogy a vonat este indokolatlanul sokat vár Székesfehérvárról s ezáltal a veszprémiek a restiben elég drága vacsorára kénytelenek, hanem újabb panasz az a panasz is hangzik, hogy lekési a budapesti csatlakozást. Így történt a múlt hét egyik napján is a reggeli vonattal, amelyen Veszprémből is több uriember utazott — székesfehérvári csatlakozással — Budapestre. A vonat elkésé, a csatlakozás elmarad s az utasok nagy száma — bár elismerjük, hogy nem villásreggeli és sör nélkül, — de mindenesetre tanács nélkül háborogtak a restiben. Dr. *Rainprecht* Antalnak támadt az a jó gondolata, hogy a sietsős vonatot, ha másképpen nem, különvonattal utolérjék. Felszólítására annyi utas jelentkezett, hogy a 300 s néhány korona díjat fejenként 10 koronával kiegyenlítették s kevés hiba volt, hogy a veszprémieknek fittyt hányó gyorsvonatot a budai alagutban barátságos reggeli köszöntéssel nem üdvözölték. A szombathelyi üzletvezetőség talán szóba állhatna a Déli-vasutal s megkérdezhetné, hogy a csatlakozás elkerülésével a Máv-ot akarja-e fumiálni, vagy a székesfehérvári restinek akar-e kedvezni. Ha pedig erre a kérdésre tagadó válasz következnék, akkor talán az üzletvezetőség gondoskodhatna olyan összeköttetésről, hogy az utasok — hacsak nem akarnak különvonattal utazni — ne kényyszerüljenek a székesfehérvári restiben reggelizni is s ebédelni is. Hiszen visszafelé ugyis ott vacsoráznak.

— **Nemzetközi iroda Enyingen.** Enyingi levelezőnk a frontmőzötti hadi tevékenység és Vöröskereszt munkamegosztás szép és dicséretreméltó példájáról értesít. *Adler* Imréné szül. *Móricz* Herberta urnő a gyógyszerész neje a háború kitörése óta a hadifoglyok érdekében valóságos nemzetközi irodát tart és vezet. Naponta érkezik hozzá vármegyénkből, a szomszédos Fehér, Tolna, és Somogy megyéből a hadifoglyok rokonságából 25—30 asszony, akiknek levelezéseit, pénzküldeményeit, és táviratváltásait magyar-, német- és francia nyelven, teljesen díjtalanul és költség nélkül intézi és végzi el önzetlenül a magyar aszsonyhoz illő nemes jószívűségből. Bpest, Bécs, Berlin, Stokholm és Peking városában székelő nemzetközi Vöröskereszt egyletek vezetőségével a 20 hónap alatt folytatott nemes és hasznos tevékenység óriási méreteit több mint 5000 levél, 900 táviratváltás igazolja. — A közönség elismerése és hálája legyen méltó jutalma a derék vöröskereszt urnő önzetlen és eléggé nem dicsérhető fáradtságának és buzgalmánának.

— **Balatonfüred vendégei.** A fürdőigazgatóság kimutatása szerint Balatonfüred gyógyfürdőjében f. évben, április 22-ig összesen 419 fürdővendég fordult meg. Ebből áttutázó volt 125, állandó vendég 294.

— **A D. K. E. a veszprémi megyei tanítókhoz.** A Dunántúli Közművelődési Egyesületnek Veszprémben Hornig báró bibornok fővédnöksége alatt oly emlékeztetéssel lefolyt s országos érdeklődést keltett jubiláris díszülésén a veszprémi tanítóegyesület 170 tagú küldöttséggel vett részt *Göndör* Ferenc kir. tanfelügyelő vezetésével. A nemzeti mindig önzetlen nevelőinek ily impozáns módon megnyilatkozott érdeklődéséről ez uton mond köszönetet a D. K. E. elnökségének nevében *Rákosi* Jenő elnök és *Óvári* Ferenc dr. alelnök.

— **Menhelyek és a vármegye.** Hogy az elhagyottá nyilvánított gyermekek mekkora terhet rónak az országra, mutatja a statisztika. Így az elmúlt évben Veszprémi vármegye községei az ország különböző részeiben levő menhelyeknek gondozási-díj fejében ezeket az összegeket fizették: A devecseri járás községei 10778 49 K, az enyingi járás terhe 7801 36 K, a pápai járásban 7147 65 K, a veszprémi járás kiadása a legmagasabb 12334 10 korona, a zirci járás községei 6160 korona.

— **Hordójelzés.** Dr. *Komjáthy* László polgármester közli a város érdekelt lakóival, hogy *Kurdt* József veszprémi törvényhatósági hordójelző f. hó 5-én Veszprémben, hivatalos helyiségében megtartja a hordóhitelesítést. Aki hordóját hitelesíteni akarja, vigye el annál is inkább, mert e hónapokban több alkalma nem lesz.

— **Növénygyűjtés.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter rendelkezésben felhívta a tanítókat, hogy az iskolás gyermekekkel gyűjtsenek mindenféle gyógynövényt a katonaság számára.

— **Szép eredmény.** Levelezőnk közli velünk, hogy Román község lakosai a 4-ik hadi kölcsönre 166 ezer koronát jegyeztek. Az előző három jegyzésnél 100 ezer koronával járultak a háborús terhek viseléséhez. Összes jegyzésük tehát 266 ezer koronára rug. Az ötszáz lakossal bíró község eljárása igazán követésre méltó, Elismerés illeti vezetőiket, akik bizalmukat felébresztették a nemzeti ügy iránt.

— **Harmadik estély.** *Demeter* István népfőlkölő, aki éveket töltött a messze keleten, szerdán június 7-én, este pontban fél 9 órakor tartja a veszprémi színházban népszerű felolvasását Indiáról. Ugyanerről a témáról most másodszor szól. Felolvasásának tárgya India városai, nevezetességei, a Himalája hegység, Tibet és a Dhalai láma, 256 vetített képpel. Az estély tiszta jövedelmét a m. kir. veszprémi 31. honv. gy.-ezre és a 7. honv. tábori ágyuszred özegei és árvi javára fordítják.

— **Felmentések meghosszabbítása.** A honvédelmi miniszter távirati rendeletével mindazoknak a mezőgazdák, mezőgazdasági alkalmazottaknak, illetve cselédeknek szabadságát egészen f. évi szept. 1-ig meghosszabbította, akiknek a katonai szolgálat alól való felmentése május 31-én, vagy június 1. és aug. 31-ike között jár le. Az illetők kötelesek igazolványaikat az illető község előjáróságánál bemutatni, hogy az szabadságukat záradékolhassa.

— **Személy- és vagyonbiztonság.** A múlt évi alispáni jelentés a vármegyei személy- és vagyonbiztonságot így jellemzi: A személy- és vagyonbiztonság a vármegye területén általában kielégítő volt. Az emberi élet, testi épség elleni, a tüzközés és gyújtogatás által elkövetett bűntettek és vétségek, valamint a közigazgatási hatóságok körébe utalt, hivatalból üldözendő kihágások elég nagy mérvben fordultak ugyan elő, a lopások azonban kevesebbek.

— **Tábori árumintaforgalom.** A tábori árumintaforgalomban beállott változás folytán áruminták az eddigi feltételekkel kizáróan csak a 6., 8., 10., 11., 12., 13., 14., 15., 17., 19/II., 20., 22., 22/II., 22/III., 23., 24., 25., 26., 27., 28., 29., 30., 31., 33., 35., 36., 37., 38., 39., 40., 41., 42., 43., 44., 46., 47., 50., 51., 52., 53., 54., 56., 57., 58., 59., 60., 61., 62., 63., 66., 67., 68., 70., 71., 72., 74., 75., 77., 78., 79., 80., 81., 83., 84., 85., 86., 87., 88., 89., 90., 91., 92., 94., 96., 97., 99., 100., 101., 102., 103., 104., 105., 106., 107., 108., 109., 110., 111., 112., 113., 116., 116/II., 116/III., 118., 119., 123., 125., 126., 128., 129., 130., 132., 136., 137., 138., 139., 141., 142., 143., 144., 145., 146., 148., 149., 154., 155., 156., 158., 160., 162., 163., 164., 169., 171., 172., 173., 174., 176., 179., 180., 182., 185., 186., 189., 200., 201., 202., 204., 206., 207., 208., 209., 210., 212., 213., 214., 215., 216., 219., 220., 222., 223., 225., 226., 227., 228., 230., 231., 232., 233., 234., 236., 237., 238., 241., 242., 250., 251., 351/II., 351/III., 352., 353., 355., 501., 502., 503., 504., 505., 506., 507., 600., 601., 602., 603., 604., 605., 606., 607., 608., 609., 610., 611., 612., 613., 614., 615., 620., 630. számú tábori postákhoz és Sarajevoba, valamint a magyar-osztrák csapatok által Szerbiában és Montenegróban megszállott területen működő stabil hadtápostá-hivatalokhoz, mint a hozzájuk utalt katonai parancsnokságok, csapatok és intézetek tábori postáihoz küldhetők.

— **Drágultak a trafikárak.** Amiről már hónapok óta suttogtak, jun. 1-re bekövetkezett. A pénzügyi kormány felemelte a dohány és dohánygyártmányok árát és pedig legnagyobb mértékben a luxus dohányok árát. Amíg ugyanis a különlegességi dohány ára átlagosan 80%-kal, a különlegességi szivarok és szivarkák ára 30, illetve 28%-kal, addig az általános forgalmu dohánygyártmányok ára átlagosan 35%-kal, az idevonatkozó szivar és szivarkák ára 25%-kal emelkedett. A népszerűbb szivarok új ára: Regalításé 24 fill.,

Trabukóé 22 fill., Britanikáé 20 fill., Miláreszé 18 fill., Operaszé 16 fill., Kubáé 12 fill., Portorikóé 9 fill., Cigarilloszé 7 fill., a Rövid szivaré 7 fill. A kedveltebb cigaretták közül a Nilus ára 9 fill., Memfiszé 7 fill., Mirjamé 6 fill., Királyé 5 fill., Hölgyé 5 fill., Sporté 3 1/2 fill., Dunáé 3 fill., Drámáé 2 1/2 fill. Megszűnnek a Palmasz, Palmitasz és Rozita szivarok s a Stambul és Sultán szivarkák. — A speciális szivarok új ára: Regália Favorita 50 db. dobozokban 17, Operas Especial 50 db dobozokban 17, Trabucos Especial 100 db. dobozokban 32, Regalia 100 db. dobozokban 28, Prensados 100 db. dobozokban 26, Regalia Media 100 db. dobozokban 26, Medeanos 100 db. dobozokban 24, Havana Virginia 100 db. dobozokban 24, Brevas 100 db. dobozokban 24, Portorico Especial 100 db. dobozokban 22, Galanes 100 db. dobozokban 18, Senoritas 100 db. dobozokban 14, Mintagyűtemény 36 korona. — Ausztriában is fölemelték június 1-én a belföldi dohánygyártmány árát.

— **Közügylési meghívó.** A magyarországi munkások rokkant- és nyugdíjgyűjtetének 48 sz. fióképztára évi rendes közgyűlését 1916. évi jun. 25-én d. u. 5 órakor tartja meg a rendes befizetési helyen, melyre a tagzásakat tisztelettel meghívja a vezetőség. Táragsorpar: 1. Elnöki megnyitót. 2. Évi- és pénztárnoki jelentés. 3. Küldöttválasztás. 4. Esetleges indítványok. 5. Általános tisztújítás.

— **Kedvezményes áru nemes gyümölcsfák eladása.** Állami, vármegyei tisztviselők, kisközségek, kik kedvezményes áron óhajtanak nemesgyümölcsfa olványokat beszerezni a gyümölcsfák kiutalása iránti kérvényüket f. évi június hó 30-ig küldjék be a veszprémi állami erdőhivatal vezetőségéhez. Veszprém Buzapiac.

— **Egyévi önkéntesi kiegészítő vizsgák.** A honvédelmi minisztérium közli, hogy egyévi önkéntesi kiegészítő vizsgák a hadiállapota való tekintettel havonként lesznek és pedig a f. évben a védőerőtörvény végrehajtására vonatkozó utasításban megjelölt napokon kívül legközelebb június 13-án, július 10-én, augusztus 14-én, október 9-én és november 13-án.

— **Fognak az iskolai kórházak.** A honvédelmi miniszter a katonai kórházi célokra lefoglalt iskolákat szeptember elsejére vissza akarja adni rendeltetésüknek. Több város katonai parancsnokságával ezt már rendeletileg közölte. Mi is bízunk, hogy a jutasi barakkórházak átvételével a kórházi célokra lefoglalt tanintézetek Veszprém-ben is felszabadulnak.

— **Vonalzó itató.** Olvasóink figyelmébe ajánljuk a *Schwanhauser*-féle patent fém itatósnymót, mely egyúttal vonalzó is centiméteres beosztással. Kapható: *Pósa Endre* könyvkereskedésében Veszprémben. Ára 2 kor. 20 fillér.

— **A szőlőgazdák s a harctéren a katonáknak** nagy lesz az öröme, mert bőven terem bor és gyümölcs, amióta „*Peronospora*”-ral permetezték a szőlőket és a gyümölcsfákat. Utalunk lapunk 5-ik oldalán levő hirdetésre.

A gabonatermés zár alá vétele.

A kormány közzétette a buza-, rozs-, kétszeres-, köles-, árpa- és zabtermésnek zár alá vételéről szóló rendeletét. Ez a rendelet az 1916. évi termést zár alá helyezte és pedig nemcsak a termelőket gabonáját, hanem azokat is, akik az 1916. évi termésből munkabér fejében kaptak részt. Minden termelő megtarthatja és szabadon felhasználhatja azonban a házi szükségletének és gazdasági szükségletének megfelelő mennyiséget és pedig:

1. Az 1917. évi augusztus 15-ik napjáig terjedő időre, a házi szükséglet lehet: 400 gramm fejenkénti lisztadagnak megfelelő mennyiség — vagyis fejenként és havonként búzából, rozsából, kétszeresből és árpából együttvéve 18 kilogramm ama szemek után, akik a termelő háztartásában rendszerint természetbeni ellátást élveznek.

2. Gazdasági szükséglet címén csak a termelészetben kiszolgáltatandó járandóságok, a vetőmag és az állatállomány szükséglete vehető számításba, mindig csak az 1917. aug. 15. napjáig terjedő időre.

A zár alá vett termést csak a Haditermény Részvénytársaságnak, vagy az ő bizománysának,

vagy azoknak szabad elárúsítani, akik az ilyen termények vásárlására hatósági igazolvány alapján vannak feljogosítva. A termelő köteles az ilyen vásárlási igazolványt a vevőtől elkérni, köteles azt megőrizni, hogy ha utóbb felelősségre vonnák az eladásért, a vásárlási igazolványt felmutathassa.

A termelő köteles a házi- és gazdasági szükségletét meghaladó, tehát zár alá vett terméset 1916. évi október 15. napjáig a Haditermény részvénytársaságnak megvételre felajánlani, hacsak azt már előbb valamelyik vásárlásra jogosultnak el nem adta.

Tilos a termelőnek a termés zár alá vett részét annak a törvényhatóságnak a területéről, ahol a gazdasága van, elszállítani. Más törvényhatóság területén levő gazdaságba vagy háztartásába azonban terményeiket a termelő elraktározás, vagy a jelen rendelet szerint megengedett felhasználás végett a járási főszolgabírónak (városi polgármesternek) engedélyével elszállíthatja.

Aki maga nem termelő, vagy akinek saját házi- és gazdasági szükségletét saját termése nem fedezi, az 1916. évi október hó 15. napjáig a községi előjáróság (városi polgármester) által részére kiállított vásárlási igazolvány alapján jogosítva van a saját házi szükségletére búzát, rozst, kétszerest, kölest és árpat, gazdasági szükségletére pedig búzát annak a községnek a területén, ahol lakik, készáruvétel útján minden közvetítő kizárásával, bármely termelőtől vásárolni. A járási főszolgabíró (városi polgármester) által részére kiállított vásárlási igazolvány alapján pedig jogosítva van ugyancsak 1916. évi október hó 15. napjáig a saját gazdasági szükségletére bármely törvényhatóság területén rozst, kétszerest, kölest, árpat és zabot készáruvétel útján, minden közvetítő kizárásával bármely termelőtől vásárolni.

A saját házi- és gazdasági szükséglet megállapításánál csak a jövő 1917. évi augusztus hó 15. napjáig terjedő időt lehet számításba venni. Házi- és gazdasági szükséglet címén a mezőgazdasággal vagy más őstermeléssel foglalkozó fogyasztó a naponkénti és fejenkénti 400 gramm lisztadagnak — a vándorló-díj, az elporlás és a korpa számbavételével — megfelelő terménymennyiséget, vagyis búzából, rozsból, kétszeresből és árpából együttvéve csak 18 kilogrammot, más fogyasztó pedig csak 10 kilogrammot vehet fejenként és havonként számításba ama személyek után, akik a fél háztartásában rendszerint természetben ellátást élveznek.

A terményekkel és liszttel el nem látott lakosság megfelelő ellátásának biztosítása a törvényhatóságok feladata, amelyek az e célra szükséges terményeket és lisztet a Haditermény részvénytársaságtól szerzik be. Erre a célra, valamint a közérdekből vagy kiviteli célokra egyébként szükséges gabonamennyiségek beszerzéséről a Haditermény részvénytársaság gondoskodik.

A Haditermény részvénytársaság a magyar szent korona országainak egész területén vásárolhat és a vásárlásainál bizományosok közreműködését is igénybe veheti.

A földmivelésügyi miniszter a gazdasági egyesületeknek és szövetségeknek az általa megállapítandó feltételek mellett felhatalmazást adhat arra, hogy vetőmagvakat továbbárusítás céljára vásárolhassanak s egyúttal megállapíthatja azokat az árakat, amelyeket a vásárló vetőmag továbbadásánál felszámíthatnak.

Kereskedők (szövetkezetek), ha gabona adásvételével eddig is foglalkoztak, a Haditermény részvénytársaság által a kereskedelemügyi miniszter utasításainak megfelelően kiállított vásárlási igazolvány alapján annak a törvényhatóságnak a területén, ahol üzleti telepük van, a termelőktől búzát, rozst, kétszerest, kölest, árpat és zabot vásárolhatnak, de csak oly termelőtől, akiknek eladásra szánt termése a felsorolt terményekből

együttvéve legfeljebb száz métermázsát tesz ki. Az ily módon vásárolt terménymennyiségeket a vevő csak a Haditermény részvénytársaságnak, vagy e társaság bizományosainak adhatja el. Tilos a vásárolt gabonáért a kereskedőnek (szövetkezetnek) a tovább eladásnál olyan árat felszámítani, amely, habár a hatóságilag megállapított legmagasabb árat nem is haladja meg, mégis aránytalanul magasabb az általa a termelőnek fizetett árnál.

A rendeletben említett terményeket bármely malomvállalat (kereskedelmi, vándorló, gazdasági malom stb.) csak akkor fogadhat el őrlésre, darálásra, zúzásra, hántolásra és bármilyen egyéb feldolgozásra, ha az őrlőtől fél a részére a község a községi előjáróság által erre a célra díjtalanul kiállított tanusítvánnyal bizonyítja, hogy az illető mennyiséget házi- és gazdasági szükségletre jogosan használhatja fel terméséből, vagy azt a jelen rendelet értelmében jogosan szerezte. Bármely malomvállalat (kereskedelmi, vándorló, gazdasági malom stb.) csak vándorlást végezhet. Az őrlési vármű százelékát, mely azonban a vándorlás behozott gabonamennyiség 10%-ánál nagyobb nem lehet, a törvényhatóság állapítja meg. Tilos a malomvállalatnak az őrlési vármű címen kapott gabonát felőrölni, vagy bármely módon feldolgozni.

A jelen rendelet alapján eladott terményekért nem köthető ki magasabb vételár annál, amely a szállítás idejében érvényben álló, hatóságilag megállapított legmagasabb árnak a termények minősége szerint megfelel. Ezzel ellenkező megállapodás az ártóbbt tekintetben hatálytalan. A törvényhatóságok, közigazgatások, ipari telepek, vállalatok és általuk vásárolt termények továbbadásánál azokat az árakat számíthatja fel, amelyeket, a kereskedelemügyi miniszter hagy jóvá, a földmivelésügyi miniszterrel egyetértve.

A rendelet 1916. évi június hó 1. napján lépett életbe.

A háború krónikája.

Május 28. Az olaszoktól csapataink elfoglalták az Arsiero-erődítménycsoport egyik pánccelos védő művét. Asiághoz ismét közelebb jutottunk. Az eddig zsákmányolt ágyuk száma 234. — Az Argonnokban élénk aknaharc volt. A franciák néhány foglyon kívül számos halottat és sebesültet vettek. A Maas baloldán a franciák heves támadásokat intéztek Cumiéres ellen.

Május 29. Csapataink birtokba vették Cornola pánccelerődírt Arsierótól nyugatra, valamint az Asiághoz közüli megerősített szakaszon a Val d'Assa állandó völgyelzáró erődítményt. — Német földterítő osztagok az arcvonal több pontján behatoltak az ellenséges vonalakba. A Maastól nyugatra a franciák megtámadták a Mort Homme délnyugati lejtőjén és Cumiéres falu közelében levő német állásokat. — A bolgárok a Struma-völgyben előrenyomultak és a Struma mindkét partján megszállták a magaslatokat.

Május 30. Asiágtól északra csapataink elfoglalták a fontos magaslatokat. A támadó csapatok Asiágot már dél felől is bekerítik. Támadásunknak egyetlen erőd sem tud ellentállni. — A Maas mindkét partján a tüzérségi harc nem csökkenő hevességgel tovább folyik. — Nagyobb orosz haderő az utóbbi napokban megkísérelte, hogy futóárkokkal és árkázművekkel közelítse meg besszarábiai harcvonalunkat.

Május 31. Tegnap hatalmunkba került a Punta Corbin pánccelerőd. Arsierótól nyugatra szakaszaink kieroszakolták az átkelést a Posina partokon és birtokukba kerítették a déli parton emelkedő magaslatokat. — A Mort Homme és Cumiéres közt a németek egész kiterjedésükben elfoglalták a francia állásokat. — Élénkebb tüzérségi

harc folyik, különösen a besszarábiai harcvonalon és Wolhyniában. — Német és bolgár haderők abból a célból, hogy az antant-csapatok által nyilvánvalóan szándékolt meglepetések ellen biztosítsák magukat, megszállották a Struma-menti Rupel-szorost.

Június 1. Tirolból előrenyomult haderőnk elfoglalta Asiágot és Arsierót. Az Asiágtól északra eső térségen csapataink elűzték az ellenséget Galliából és rohammal elfoglalták e helységtől északra levő magaslati állásait. A támadásunk kezdete óta eltelt fél hónap alatt 30.388 olaszt, köztük 694 tisztet fogtunk el és 299 ágyút zsákmányoltunk. — A németek a Maas balpartján megint előbbre küzdötték magukat. — Az élénkebb harci tevékenység a besszarábiai határon és Wolhyniában tovább tart.

Június 2. Asiágo és Arsiero környékén újabb fontos magaslatokat foglaltunk el. Arsierótól keletre meghódítottuk a Monte Cengiót, valamint a Cavától és Treschetől délre levő magaslatokat. 900 olaszt, közte 15 tisztet elfogtunk és 3 géppuskát zsákmányoltunk. — Lenstől északra és délre tegnap is élénkebb volt a tüzérségi tevékenység. A Maastól jobbra tovább folyt az ágyuharc. Oberseppeltől keletre egy német földterítő osztag mintegy 350 méter szélességben és 300 méter mélységben behatolt a franciák állásába és foglyokkal és zsákmánnyal tért vissza. — Wolhyniai állásaink tegnap újra több órán át az orosz tüzérségi tüze alatt álltak. Az ellenség tevékenysége a besszarábiai harcvonalon is tart. — Az Északi-tengeren kilenc angol csatahajó, sok torpedóromboló és egy buvárhajó elsüllyedt. A németek két hajót vesztettek, néhány hajójuk sorsa ismeretlen.

Anyakönyvi kivonat.

— 1916. május 25-től 1916. június 1-ig. —

Születés.

Nagy Lajos ideiglenes nyugállományú csendőrpáter és Zsoldos Mária fia Miklós r. kath. — Varsányi Terézia napszámosnő fia Gyula r. kath. — Kancsal Anna házicseléd leánya Anna r. kath.

Halálozás.

Neumayer József szegényházi tag 84 éves r. kath. — Farkas Mátyás háziszolga 74 éves r. kath. — Harpauer Julia r. kath. 9 hónapos. — Nagy Erzsébet r. kath. 3 hónapos. — Drexler István r. kath. 19 hónapos. — Porubai Porubszky Károly m. kir. főerődírműnök ág. h. ev. 55 éves. — Jádi Lajos ref. 4 éves. — Özv. Tóth Józsefné Simon Mária napszámosnő r. kath. 75 éves. — Czeiner Sándor r. kath. 13 hónapos. — Özv. Próka Jánosné Kriszán Anna napszámosnő r. kath. 79 éves. — Giricses Ignác szegényházi tag r. kath. 87 éves. — Özv. Répási Antalné Szemenyei Agnes napszámosnő r. kath. 69 éves. — Vidó György r. kath. 3 éves.

Házasság.

Szabó Károly (özü.) tanító ref. 56 éves és Tóth Lidia ref. 19 éves. — Szabó Lajos gyári munkás r. kath. 25 éves és Bolla Katalin szakácsnő r. kath. 24 éves.

Járványos betegségek ellen legjobb óvszer a

KRONDORFI
természetes savanyúvíz
bor, pezsgőhöz legjobb ital.

Főraktár: REININGER DÉZSÓ, Veszprém.

Szőlőgazdák figyelmébe!

A „Peronoszpor” évek óta használják a szőlőgazdák. A „Peronoszpor” összetétele kitűnő eredményt mutatott föl. A legelőkelőbb szőlőbirtokosok ajánlják. Rengeteg elismerő levél és sürgöny bárkinek rendelkezésére állanak. Egy kiló „Peronoszpor” kell 100 liter vízhez. Egy kiló „Peronoszpor” ab Budapest 1 korona 50 fillér. — Használati utasítással. — Legkisebb szállítmányt 5 kilós csomagokban utánvét mellett : : szállít:

a „PERONOSZPOR” Vezérképviselőt Budapest, VII., Damjanics-utca 30. sz.

Egyedül a „PERONOSZPOR”
helyettesíti a rézgálicot. : : : :

Fogászati műteremVeszprém, Rákóczi-ter 22. sz. Telefon 49. labor-
arban**Wellner Gyula**régí jóhírű fogászati műterme.
Rendelkezésre áll az összes fog-
gáztatba vágó műveletekre.**Foghuzás, fogtömés,
műfogak, fogsorok.**A szájpádítás nélküli műfogak
speciális készítője.

Számítalan elismerő levél.

Tanítóknak kedvezmény.

Eladó ház.Virág Benedek-utca 3. szám
alatt levő**ház**szabad kézből a z o n n a l
eladó. Bővebbet: Pongrácz
Jakabné urnőnél.**Bakos Kálmán**fűszer-, csemege- és gyarmatáru-
kereskedő, ásványviz' nagy raktára
VESZPRÉM.

Telefon 55. Sürgöny Bakos kereskedő Veszprém.

Tavaszi idényreaz összes gyógy- és ásványvizek
friss töltésben megérkeztek ::Mohai Ágnes, Rohitsi templom és
Styria, Salvator, Gieshübler, Bik-
szádi, Selters, Borszéki, Karlsbadi,
Csizi, Répáti, Billini, Marienbadi,
Mühlbrunn Sprudel, Schlossbrunn,
Málnási Siculia és Mária, Parádi
kénes és Arzén, Preblau, Guber,
Igmándi és Ferenc József keserűviz
Főraktára Veszprém és vidéke részérea szt. Lukács Kristályviznek,
árak patent porcellándugós üveggel együtt:

90 fill. 84 fill. 76 fill. 50 fill.

2 lit. 1 1/2 lit. 1 lit. 1/2 lit.

Finom hentesáruk,sajtok, déligyümölcsök, korai
főzelékek. Bor, pezsgő, likőrök

Hus-, gyümölcs-, főzelékkonzervek

Gerbaud (Kugler) raktára

Linoleumok és padlóbeeresztő szerek

ROLAND FERENCorgona- és harmoniumkészítő
VESZPRÉMBEN
Ostromlépcső-utca 5. sz.Elvállal teljesen új orgonák építését a
legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivi-
teltig — pneumatikai rendszer szerint.
ORGONÁK átalakítását és hangolását
jutányos árban számítom. Iskolák részére
HARMONIUMOKAT jó erős kivitelben
készítek. ZONGORÁK javítását és han-
golását úgy helyben, mint vidéken a
lehető legrövidebb idő alatt eszközölök.**HIRDETÉSEK**

felvételnek a kiadóhivatalban.

Alapított 1894-ben

Villanyerőre berendezve

Egyházmegyei Könyvnyomda

Készít a legrövidebb idő alatt és raktáron tart:

KÖNYVNYOMDAI MUNKÁKATa legegyszerűbbtől a legfinomabb
kivitelig minden néven nevezendőugymint: röpiratok, füzetek, köny-
vek, folyóiratok, árjegyzékek, körle-
velek, hirdetések, falragaszok, évi
jelentések, mérlegek, kimutatások,
gyászlapok, rovatolt táblázatok, név-
jegyek, meghívók, eljegyzési és es-
ketési tudósítások, számlák, címkek,
stb. stb., jutányos árakon számítva.plébánia-hivatalok és iskolák részére
szükséges mindenféle**HIVATALOS NYOMTATVÁNYT**melyek tetszés szerint fűzve vagy
bekötve szállíttatnak. Hivatalos le-
velepapírok és borítékok, okmánybori-
tékok mindenféle alakban és színben.
Egy és négyvonalas csinos vizsgala-
pok, tetszés szerinti mennyiségben. —
Kaphatók a legjobb minőségű fehér
irodai, ugyancsak fogalmazópapírok.

Postai megrendelések azonnal elintéztetnek.

Telefon 61

Veszprémben

Telefon 61